

IKÄIHMISTEN PERHEHOITO

TOIMINTAOHJE

Hyväksytty Stlk 10.12.2020

1. IKÄIHMISTEN PERHEHOITO

Toimintaohje sisältää tietoa siitä, miten maakunta järjestää, tuottaa ja toteuttaa perhehoitoa ikäihmisille **perhekodissa tai asiakkaan omassa kodissa**. Toimintaohjeessa kuvataan mm. ikäihmisten perhehoidon keskeiset käsitteet, perhehoidon toteutus, perhehoitajan asema ja tuen muodot sekä niiden toteutus.

Perhehoidon myöntäminen perustuu asiakkaan palvelutarpeen arviointiin. Palveluohjauksessa otetaan huomioon asiakkaan osallisuus ja valinnanvapaus sekä tuetaan hänen mahdollisuuttaan tehdä tietoon ja kokemukseen perustava valinta.

1.1. Perhehoidon lainsäädäntö

Keskeisiä ikäihmisten perhehoitoa säättäviä lakeja ovat:

- Perhehoitolaki 263/2015
- Laki perhehoitolain muuttamisesta 510/2016
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000
- Laki 734/1992 ja asetus 912/1992 sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista
- Julkisten alojen eläkelaki 81/2016
- Työtapaturma- ja ammattitautilaki 459/2015
- Sairausvakuutuslaki 1224/2004
- Kotikuntalaki 201/1994
- Hallintolaki 434/2003
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista 980/2012
- Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 808/2019
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista annetun lain 2 § muuttamisesta 267/2015
- Työtapaturma- ja ammattitautilaki 459/2015
- Laki tapaturmavakuutuslain muuttamisesta 486/2015
- Työntekijän eläkelaki 395/2006
- Kunnallinen eläkelaki 549/2003
- Terveystalvveluhoitolaki 1326 /2010
- Pelastuslaki 379/2011
- Tietosuojalaki 1050/2018

1.2. Perhehoidon tarkoitus

Perhehoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona (Perhehoitolaki 263/2015, 2 §). Perhehoidon asiakkaalla on muihin perhekodin jäseniin tasavertainen asema.

Perhehoidon myöntämisperusteet

Asiakkaalla ei ole subjektiivista oikeutta perhehoitoon. Asiakkaan on mahdollista saada perhehoitoa, kun hänellä ei ole sairaalahoidon, muun vaativan ammatillisen hoidon, kahden henkilön avustamisen tai säännöllisen yöaikaisen avustamisen tarvetta MUTTA:

- hän ei pärjää kotona tai hän kokee turvattomuutta, ahdistuneisuutta, masennusta, yksinäisyyttä kotiin annettavista palveluista huolimatta TAI
- hän tarvitsee toisen henkilön ohjausta, tukea tai läsnäoloa arjessa selviytymiseen enemmän kuin kotiin annettavilla palveluilla voidaan tai on tarkoituksenmukaista häntä tukea TAI
- hänen toimintakykyään heikentää esimerkiksi muistiin vaikuttava sairaus tai iän tuoma hauraus TAI
- perhehoito tukee hänen läheistensä jaksamista

Asiakkaan on mahdollista saada jatkuvaa perhehoitoa:

- toimintakyky on alentunut, mutta asiakas ei tarvitse ympärivuorokautista valvontaa/ohjausta ja hoitoa

Asiakkaan on mahdollista saada lyhytaikaista perhehoitoa:

- tukemaan kotona asumista
- omaishoitajan lakisääteisten vapaapäivien ajaksi
- omaishoitajan/hoitavan omaisen jaksamisen tueksi tai esim. omaishoitajan sairastuessa tai omaishoitosuhteen päättyessä
- kuntouttavana jaksana esim. sairaalahoidon jälkeen

Asiakkaan on mahdollista saada kiertävän perhehoitajan palvelua:

- omaishoitajan lakisääteisten vapaapäivien ajaksi
- omaishoitajan/hoitavan omaisen jaksamisen tueksi tai esim. omaishoitajan sairastuessa tai omaishoitosuhteen päättyessä
- tukemaan kotona asumista

Kiertävän perhehoitajan asiakkaan edellytetään olevan toimintakyvyltään myös perhehoitokotiin soveltuva. Asiakkaan tulee olla helposti yhden henkilön avustettava.

Kiertävän perhehoitajan palvelun myöntäminen perustuu viranhaltijan erilliseen harkintaan asiakkaan kokonaistilanne ja toimintakyky huomioiden.

1.3. Perhehoidon toteuttaminen

Etelä-Pohjanmaan maakunnassa perhehoitoa toteutetaan **toimeksiantosopimussuhteisena perhehoitona perhehoitajan yksityiskodissa tai asiakkaan kotona**. Asiakaskohtainen toimeksiantosopimus tehdään yhdessä perhehoitajan kanssa. Perhehoitoa myönnettäessä ottaen huomioon perhekotien resurssit. Perhehoitoon asiakkaalla ei ole ns. subjektiivista oikeutta.

1.4. Perhehoidon muodot

1.4.1. Jatkuva perhehoito

- Ympäri vuorokautista, tai hoitoaika vähintään 12 h/vrk, toistaiseksi voimassa olevaa perhehoitoa.

1.4.2. Lyhytaikainen perhehoito

- Käsittää tietyn, ennalta sovitun hoitojakson, jolla on alku- ja loppupäivämäärä.
- Lyhyen perhehoidon jakso voidaan sopia ennakoon tai se voi perustua asiakkaan äkilliseen tarpeeseen.
- Ympäri vuorokautista perhehoitoa tai hoitoaika vähintään 12 h/vrk
- Jos lyhytaikaisen perhehoidon tarve muuttuu pitkäaikaiseksi, siitä tulee tehdä uusi asiakaspäätös ja uusi asiakaskohtainen toimeksiantosopimus.

1.4.3. Osavuorokautinen perhehoito

Osavuorokautinen perhehoito on tarkoitettu henkilölle, joka tarvitsee perhehoidon palvelua osavuorokautisesti (hoitoaika < 12h, joko päivä- tai yöhoitona). Osavuorokautinen perhehoito voi olla jatkuvaa tai lyhytaikaista.

1.4.4. Perhehoito asiakkaan kodissa

Kiertävä perhehoitaja voi työskennellä perhehoidettavan kotona. Tämä mahdollistaa omaishoitajan vapaan esimerkiksi tilanteissa, joissa ikäihminen ei voi tai halua lähteä pois omasta kodistaan. Tällöin perhehoito on pääsääntöisesti osavuorokautista.

1.5. Omaishoidon ja perhehoidon välinen ero

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla.

Perhehoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon, kasvatuksen tai muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen kotinsa ulkopuolella yksityiskodissa tai kiertävän perhehoitajan turvin. Perhehoidosta ei ole kyse silloin, kun asiakkaan hoitajana toimii oma lapsi, vanhempi, avo- tai aviopuoliso.

2. MITEN PERHEHOIDON ASIAKKAAKSI?

Perhehoidon asiakkaaksi haetaan ottamalla yhteyttä oman alueen asiakasohjausyksikköön. Pääsääntöisesti hakemus toimitetaan kirjallisesti. Jatkuva perhehoidon valinta käsitellään SAS-työryhmässä. Lyhytaikaisen ja kiertävän perhehoidon osalta valinta tehdään omaishoidon tiimissä.

Ennen perhehoidon aloittamista kartoitetaan asiakkaan toimintakyky, palveluntarve ja soveltuvuus perhehoitoon. Kartoituksessa käytetään apuna erilaisia toimintakykymittareita ja muistitestiä. Kartoituksen tekee asiakasohjausyksikön viranhaltija yhteistyössä asiakkaan ja tarvittaessa hänen omaistensa tai läheistensä kanssa.

Palvelun myöntämisestä asiakkaalle tehdään muutoksenhakukelpoinen viranhaltijapäätös.

PERHEHOITAJAN/PERHEKODIN HYVÄKSYMISEN EDELLYTYKSET

3.1. Perhehoitaja

Toimeksiantosopimussuhteiseksi perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka on koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella sopiva antamaan perhehoitoa. Ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä perhehoitajaksi aikovan henkilön on suoritettava tehtävän edellyttämä **ennakkovalmennus** (Perhehoitolaki 263/2015, 6 §).

1. Perhehoitajalla tulee olla tehtävään edellyttämät valmiudet
2. Perhehoitajana voi toimia parisuhteessa elävät, yksinasuvat tai sisarukset
3. Perheenjäsenten ihmissuhteet ovat kunnossa ja perheen talous on vakaa
4. Perhehoitajan terveydentila on riittävä ja perheessä ei ole erityisen vaativaa hoitoa tarvitsevaa perheenjäsentä

Perhehoito on koko perheen asia ja jo selvittelytyön vaiheissa kartoitetaan kaikkien perheenjäsenten mielipide perhehoitoperheeksi ryhtymisestä. Kaikkien perheenjäsenten on hyväksyttävä kodissa tapahtuva perhehoito.

Lisäksi selvitetään muut mahdolliset perhehoidon ehdottomat esteet. Perhehaastattelujen jälkeen perhehoidosta kiinnostuneille/valmennukseen hyväksytyille järjestetään ennakkovalmennus, joka voi olla yksilö- tai ryhmävalmennusta.

IKÄIHMISTEN PERHEHOITAJILTA EDELLYTETTÄVÄT VALMIUDET

1) PITÄÄ HUOLTA IKÄIHMISEN HYVINVOINNISTA (hoivata)

- Perustaa toimintansa ikäihmisten hyvän hoidon arvoihin ja eettisiin periaatteisiin.
- Tarjoaa ikäihmiselle hoivaa ja huolenpitoa, mikä tukee hänen terveyttään sekä fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia.
- Tarjoaa hyvän perushoidon.
- Tietää ikäihmisten yleisimmät sairaudet ja ymmärtää lääkehoidosta huolehtimisen merkityksen.
- Tarjoaa ikäihmiselle turvallisen ja viihtyisän elinympäristön.
- Tekee huomioita ikäihmisen terveydentilasta sekä tunnistaa tilanteita, jotka edellyttävät ammattihenkilön tekemää arviointia tai hoitoa.

2) AUTTAA JA TUKEA IKÄIHMISTÄ HÄNEN OMIEN VOIMAVAROJENSA HYÖDYNTÄMISESSÄ JA TOIMINTAKYVYN YLLÄPITÄMISESSÄ

- Ymmärtää ikäihmisen elämänhistorian tuntemisen merkitys.
- Ymmärtää ja hyväksyy ikääntymisen mukanaan tuomat muutokset.
- Ymmärtää ikäihmisen fyysisten, psyykkisten, sosiaalisten ja henkisten voimavarojen hyödyntämisen merkityksen ja kartoittaa ne yhteistyössä ikäihmisen, läheisten ja muiden tahojen kanssa.
- Osaa huomioida ikäihmisen yksilölliset tarpeet ja toiveet.
- Mahdollistaa ikäihmiselle osallistumisen arjen toimiin ja antaa tukea ja ohjausta tarvittaessa.
- Osaa kuunnella ikäihmistä ja olla vuorovaikutuksessa hänen kanssaan.
- Edistää ikäihmisen itsemääräämisoikeutta turvallisuutta vaarantamatta.

3) MAHDOLLISTAA JA TUKEA IKÄIHMISEN JA HÄNEN LÄHEISTENSÄ YHTEYDENPITOJA

- Ymmärtää ikäihmisen perhe- ja ystävyssuhteiden merkityksen.
- Mahdollistaa läheisten vierailut ja muun yhteydenpidon.
- Taitoa tukea ikäihmisen suhteita ja käytännön yhteydenpitoa hänen läheisiinsä.

4) TEHDÄ YHTEISTYÖTÄ IKÄIHMISEN ASIOISSA

- Tietoa, taitoa ja halua tehdä yhteistyötä muiden ikäihmisen asioita hoitavien tahojen kanssa.
- Tietää ja ymmärtää erilaisten palveluja ja hoitoa koskevien suunnitelmien merkitys.
- Tietää perhehoitajan tehtävät, oikeudet ja vastuut pitkä- ja lyhytkestoisessa perhehoidossa.
- Ymmärtää salassapitovelvollisuuden merkitys ja toimia sen mukaisesti.
- Tunnistaa omat voimavaransa ja on valmis ottamaan vastaan tukea ja ohjausta tarvittaessa.

5) ON VALMIS SITOUTUMAAN PERHEHOITAJAN TEHTÄVÄÄN

- Ymmärtää pysyvyyden ja jatkuvuuden merkityksen ikäihmisen elämässä.
- Ymmärtää, mitä pitkäaikaiseen perhehoitoon sitoutuminen merkitsee.
- Tietoa arvioida perhehoidon jatkumisen tarkoituksenmukaisuus ikäihmisen kannalta.
- Taitoa tukea ikäihmistä perhehoidon päättyessä.
- Ymmärtää ja hyväksyy perhehoidon valvonnan merkityksen.

lähde: Perhehoitoliitto ry

3.2. Perhekoti

Perhekodilla tarkoitetaan aluehallintovirastolta (AVI) luvan saanutta ammatillista perhekotia tai perhehoitolain (263/2015, 3 §) mukaisen toimeksiantosopimuksen tehneen perhehoitajan kunnan tai kuntayhtymän hyväksymää yksityiskotia, jossa annetaan perhehoitoa. **Seinäjoki toteuttaa vain toimeksiantosopimussuhteista ikäihmisten perhehoitoa.** Toimeksiantosopimussuhteisen perhekodin hyväksyy tehtävään nimetty perhehoidosta vastaava viranomainen.

Perhekotia koskevat vaatimukset:

- perhekodin tulee olla olosuhteiltaan sopiva, esteetön siellä annettavalle hoidolle
- perhekodin tulee olla rakenteeltaan, tiloiltaan, varustetasoltaan turvallinen ja annettavalle hoidolle sopiva
- perhekoti on tarkoituksenmukainen, kodikas, viihtyisä ja siellä on myönteinen ilmapiiri
- perhekodin sijainti on asiakkaan tarvitsemien palvelujen ja läheisten yhteydenpidon kannalta hyvä
- perhekodissa on turvallista asua
- perhehoitaja vastaa perhekodin turvallisuudesta myös poikkeusolojen aikana ja hän on velvollinen tekemään eri viranomaisten esittämät mahdolliset turvallisuuteen liittyvät korjaustoimenpiteet sovitun ajan puitteissa
- perhekotiin laaditaan turvallisuusselvitys ja pelastussuunnitelma yhteistyössä perheen, ja perhehoidosta vastaavan viranomaisen kesken

Perhehoidossa asiakkaalla tulee olla mahdollisuus yksityisyyteen:

- perhekodissa asiakkaalle on lähtökohtaisesti varattu oma huone
- perhehoidon asiakkaalla on mahdollisuus kalustaa ja sisustaa oma huoneensa
- perhehoidon asiakkaalla on käytössä kaikki kodin yhteiset tilat
- perhehoidon asiakkaalla on perhekodissa tasa-arvoinen asema muiden perhekodin jäsenten kanssa

3.3. Hoidettavien määrä perhehoidossa

Perhekodissa saadaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää (4) henkilöä hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset tai muut erityistä huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuna. (Perhehoitolaki 263/2015, 7 §). Mikäli perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi ennakkovalmennuksen käynnyttä perhekodissa asuvaa henkilöä, joista ainakin toisella on lisäksi tehtävään soveltuva koulutus ja riittävä kokemus hoito- ja kasvatustehtävistä, saadaan perhekodissa hoitaa samanaikaisesti enintään kuutta (6) henkilöä (Laki perhehoitolain muuttamisesta 7 §). Perhehoitajalla ei kuitenkaan ole oikeutta tiettyyn määrään hoidettavia, vaan hoidettavien määrästä päättää aina perhehoidon sijoituksen tekevä kunta.

Jos kyse on hoidon antamisesta sisaruksille tai saman perheen jäsenille, voi perhekodissa olla samanaikaisesti hoidettavana useampi henkilö kuin 7 §:ssä säädetään. Erityisistä syistä voidaan

7 §:ssä säädetystä samanaikaisesti hoidettavien henkilöiden enimmäismäärästä poiketa. Erityisenä tilanteena pidetään lähinnä tilannetta, jossa perhehoidossa samanaikaisesti hoidetaan vain täysi-ikäisiä henkilöitä ja heidän toimintakykynsä ja keskinäinen kanssakäyminen ja perhehoitosijoituksen laatu yhdessä toimintakyvyn ja hoidon tarpeen kanssa tekevät mahdolliseksi poikkeamisen enimmäismäärästä (Perhehoitolaki 263/2015, 9 §).

4. PERHEHOITOA MÄÄRITTÄVÄ SUUNNITELMA JA SOPIMUKSET

4.1. Perhehoidon hoito- ja kuntoutussuunnitelma

Pääsääntöisesti jokaiselle perhehoidon asiakkaalle tehdään perhehoidon hoito- ja kuntoutussuunnitelma, joka arvioidaan ja päivitetään vähintään vuosittain ja lisäksi tarvittaessa. Suunnitelma tehdään yhteistyössä asiakkaan ja hänen lähiomaistensa, perhehoitajan sekä muiden perhehoitoon osallistuvien kanssa.

4.2. Toimeksiantosopimus

Toimeksiantosopimus on asiakirja, jossa perhehoitaja ja perhehoidosta vastaava viranomainen sopivat hoitosuhteeseen liittyvät velvollisuudet ja oikeudet. Toimeksiantosopimus tehdään jokaisen perhehoitoon sijoitetun osalta. Sopimus tarkistetaan tilanteen muuttuessa ja sitä ei voi muuttaa yksipuolisesti. Toimeksiantosopimuksen tehnyt perhehoitaja/perhehoidon sijainen/kiertävä perhehoitaja ei ole työ sopimuslaissa tarkoitettussa työsuhteessa.

Jatkuvan perhehoidon toimeksiantosopimus tehdään toistaiseksi voimassa olevana. Lyhytaikaisen perhehoidon toimeksiantosopimus tehdään aina määräaikaisena.

4.2.1. Toimeksiantosopimuksen sisältö

1. sopijaosapuolet
2. perhehoidon asiakkaan henkilötiedot (Laki sosiaalihuollon asemasta ja oikeuksista 2000, 17§)
3. palkkion saaja
4. perhehoitajalle maksettava hoitopalkkio, kulukorvaus sekä hoitopalkkion ja kulukorvauksen maksaminen vapaan ajalta ja hoidon keskeytyessä
5. mahdollinen matkakorvaus (kiertävä perhehoitaja)
6. käynnistämiskorvaus sekä mahdollinen takaisinperintä, erilliseen suunnitelmaan kirjataan yksilöidysti tarvittavat hankinnat ja perhekotiin liittyvät korjaukset
7. mahdollinen erityisten kustannusten korvaaminen
8. perhehoitajan oikeus vapaaseen, vapaapäivien toteuttaminen, hoidettavien sijaishoidon järjestäminen, hoitopalkkion ja kustannusten korvaaminen vapaan ajalta
9. perhehoidon muoto, kesto aika ja voimaantulo
10. yhteistyö perhehoidosta vastaava viranomainen kanssa ja perhehoidon tuki; perhehoitajien tapaamiset, täydennyskoulutus, työnohjaus, muu tuki
11. toimeksiantosopimuksen irtisanomisen ja purkamisen ehdot

12. perhehoitajan velvoitteet, sisältäen salassapitovelvollisuuden
13. perhehoidon valmennuksen suorittaminen ja kodin hyväksyminen perhekodiksi
14. perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastusten järjestäminen
15. tapaturmavakuutus toimeksiantosopimussuhteiselle perhehoitajalle. Mikäli molemmat avo-/aviopuolisot sitoutuvat vastaamaan yhdessä perhehoitoon sijoitettujen hyvinvoinnista, ovat molemmat vakuutettuja.
16. tarvittavat muut asiat kuten perhehoitoon osallistuvat muut henkilöt, epävirallinen tuki
17. allekirjoitukset

4.2.2. Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen

Jos toimeksiantosopimuksessa ei ole toisin sovittu, voidaan sopimus irtisanoa päättymään irtisanomisesta seuraavan kahden kuukauden kuluttua (Perhehoitolaki 263/2015, 12 §). Mikäli perhekoti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, perhehoidosta vastaavan viranomaisen tulee pyrkiä saamaan siihen korjaus. Jos puutetta ei korjata asetetussa määräajassa tai jos puutetta ei voida korjata ilman kohtuutonta vaivaa tai kohtuullisessa ajassa, toimeksiantosopimus voidaan purkaa välittömästi.

Perhehoito voi päättyä perhehoitajan lopettaessa perhehoitajan tehtävässä toimimisen, perhehoidon asukkaan tarpeiden muuttuessa, perhehoidon asukkaan kuollessa tai viranomaisen todetessa perhekodissa annetun hoidon sopimattomaksi/puutteelliseksi. Perhehoito päätetään hallitusti yhteistyössä perhehoidosta vastaava viranomaisen, perhehoitajan, perhehoidossa olevan asiakkaan ja hänen läheistensä kanssa.

5. PERHEHOIDON TUKI JA OHJAUS

Perhehoitajan oikeuksista ja hänen asemaansa koskevista asioista säädetään Perhehoitolaissa, lähemmin niistä sovitaan toimeksiantosopimuksessa.

Perhehoidosta vastaava viranomainen tekee perhekotiin säännöllisiä ohjaus-, tuki- ja valvontakäyntejä, muu yhteydenpito tapahtuu puhelimitse tai sähköpostilla. Ohjaus- ja valvontakäynneillä voidaan päivittää tehty toimeksiantosopimus ja perhehoidon hoito- ja palvelusuunnitelma, mikäli asiakkaan hoitoisuus on muuttunut. Ohjauskäynneillä huomioidaan myös perhehoitajan työssä jaksamisen tuki ja täydennyskoulutustarpeet.

5.1. Perhehoitajan koulutus, työnohjaus ja vertaistapaamiset

Perhehoitajan tilapäinen poissaolo tulee aina sopia erikseen perhehoidosta vastaavan viranomaisen kanssa. Poissaolo voidaan hyväksyä esimerkiksi koulutuksen, työnohjauksen tai vertaisryhmätapaamisten perusteella. Poissaolo ei vaikuta maksettavan hoitopalkkion ja kulukorvauksen määrään vähentävästi. Poissaoloja em. syistä voidaan hyväksyä korkeintaan 5 pv/kalenterivuosi. Varahoitojärjestelyistä sovitaan erikseen. Perhehoitaja huolehtii mahdollisista sijaiskuluista.

Toimeksiantosopimussuhteisille perhehoitajille, kiertäville perhehoitajille ja perhehoidon sijaisille järjestetään tarvittavaa täydennyskoulutusta ja työnohjausta. Koulutusta suunniteltaessa otetaan huomioon koulutustarpeet hyödyntäen ensisijaisesti jo tarjolla olevaa järjestäjätahon omaa koulutusta. Koulutus on maksutonta. Vertaistapaamisia järjestetään 1-2 x vuodessa. Koulutuksiin ja vertaistapaamisiin osallistumisista maksetaan Kelan kilometrikorvauksen mukainen matkakorvaus.

5.2. Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset

Maakunnan on tarvittaessa järjestettävä toimeksiantosopimuksessa sovittavalla tavalla perhehoitajalle hyvinvointi- ja terveystarkastuksia sekä hänen hyvinvointiaan tukevia sosiaali- ja terveyspalveluja. Perhehoitajille, kiertäville perhehoitajille ja perhehoidon sijaisille tarjotaan mahdollisuus hyvinvointi- ja terveystarkastukseen vähintään joka toinen vuosi. (Laki perhehoitolain muuttamisesta 510/2016 15 a §). Tarkastukset ovat perhehoitajille vapaaehtoisia ja ne toteutetaan kuten omaishoitajille.

6. YHTEISTYÖ

Perhehoitaja tekee yhteistyötä perhehoidossa olevan asiakkaan, asiakkaan lähiomaisten, perhehoidosta vastaavan viranomaisen ja muiden ennalta sovittujen yhteistyötahojen kanssa.

Yhteydenpito perhehoidosta vastaavaan viranomaiseen:

Perhehoitaja on velvollinen ilmoittamaan perhekodissa tapahtuneista muutoksista (Perhehoitolaki 263/2015, 21 §).

Perhehoitajan tulee ilmoittaa

1. asiakkaan toimintakyvyssä tapahtuvat muutokset
2. asiakkaan poissaolot perhekodista
3. asiakkaan menehtyminen perhekodissa
4. perhehoitajan sairastumiset tai muut esteet perhehoitajana toimimiseen
5. perhehoitajan vapaat ja vapaiden järjestelyt
6. perhehoitajan aikomus oman auton käyttöön asiakasajossa
7. muutokset perhekodissa ja muut mahdolliset tärkeät perhehoitoon vaikuttavat seikat

7. SALASSAPITO JA VAITIOLOVELVOLLISUUS

Perhehoitajalla on vaitiolovelvollisuus mikä tarkoittaa sitä, että asiakkuuden perusteella saatuja tietoja ei saa ilmaista sivullisille. Salassa pidettäviä tietoja ei saa käyttää myöskään omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Salassa pidettävistä tiedoista voi sivullisille antaa tietoa asiakkaan nimenomaisella suostumuksella tai niin kuin laissa erikseen säädetään. Jos asiakkaalla ei ole edellytyksiä arvioida suostumuksensa merkitystä, tietoja voi antaa hänen laillisen

edustajansa suostumuksella. Salassapitovelvollisuus jatkuu perhehoitajana toimimisen päättymisen jälkeenkin.

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812 sisältää tarkemmat säädökset salassapidosta ja vaitiolovelvollisuudesta.

8. PERHEHOITOASIAKKAAN KULJETUS

Perhehoitajalle korvataan matkakustannukset, jotka aiheutuvat perhehoitajan lomasta tai sairastumisesta johtuvasta perhehoitoasiakkaan siirrosta toiseen perhekotiin tai palveluasumiseen. Matkasta on sovittava etukäteen perhehoidosta vastaavan viranomaisen kanssa.

Muut matkat esim. kotilomat, omaisen luona käynnit, lääkärin vastaanotto- ja poliklinikkakäynti (KELAN korvausmahdollisuus) tulee asiakkaan ensisijaisesti kustantaa itse. Asiakkaan ja perhekodin muista yhteisistä matkoista esim. ostoksille ja virkistystilaisuuksiin sovitaan hoito- ja palvelusuunnitelmassa yhdessä asiakkaan ja hänen omaistensa kanssa. Järjestäjätaho ei vakuuta perhehoidossa olevaa henkilöä matkalla sattuneiden tai muiden tapaturmien varalta.

Perhehoitoasiakkaan on mahdollisuus hakea SHL:n mukaista liikkumista tukevaa palvelua. Perhehoidossa olevalla henkilöllä saattaa myös olla oikeus vammaispalvelulain mukaiseen kuljetuspalveluun.

9. ASIAKKAAN LÄÄKEHOITO PERHEKODISSA

Perhehoidossa noudatetaan voimassa olevaa lääkehoidon ohjeistusta. Perhekodissa lääkehoito hoidetaan yhteistyössä kotihoidon kanssa. Perhehoitajille voidaan tarjota lääkehoitoon liittyvää koulutusta tarpeen mukaan.

Lääkehoitoon kouluttamattoman perhehoitajan lääkehoidon osaaminen varmistetaan perehdyttämisellä ja tarpeen mukaisilla näytöillä, joiden perusteella perhehoitajalle myönnetään oikeus antaa valmiiksi annosteltuja lääkkeitä luonnollista reittiä käyttäen (lukuun ottamatta PKV-läkkeitä). Perehdytyksen ja näytön jälkeen voidaan myöntää myös harkinnalla lupa ihonalaisen injektion (Klexane ja insuliini) pistämiseen. (EPSHP Turvallinen lääkehoito 23.1.2013)

Lääkehoitoon koulutetulle perhehoitajalle (mm. lähihoitaja) lääkehoidon luvat myönnetään EPSHP:n lupakäytäntöjä noudattaen.

10. HOITOTARVIKEJAKELU

Perhehoidon asiakas on oikeutettu saamaan hoitotarvikejakelun tarvikkeita hoitotarvikejakeluohjeen mukaan. Mikäli asiakas on uusi asiakas eikä aikaisemmin saanut tarvikkeita, tehdään **lähete** hoitotarvikejakeluun.

11. PERHEHOIDON ASIAKKAAN YKSITYISVARAT JA OMAISUUSLUETTELO

Perhehoidon asiakkaan varoista huolehtiminen kuuluu ensisijaisesti hänelle itselleen tai hänen omaiselleen/edunvalvojalleen. Jos asiakkaalla on edunvalvoja, tulee perhehoitajan neuvotella asiakkaan varojen käyttöä koskevista periaatteista edunvalvojan kanssa.

Jatkuvan perhehoidon asiakkaan perhehoitokodissa olevasta kiinteästä omaisuudesta on pidettävä omaisuusluetteloa. Omaisuusluettelo laaditaan perhehoidon alkaessa ja perhehoitaja päivittää omaisuusluetteloa yhdessä omaisen, edunvalvojan tai perhehoidosta vastaavan viranomaisen kanssa.

12. ASIAKKAAN EDUNVALVONTA

Perhehoidossa olevalle henkilölle nimetään tarvittaessa edunvalvoja, mikäli henkilö ei kykene itse valvomaan etuaan ja huolehtimaan itsestään. **Perhehoitaja ei voi toimia perhehoitoon sijoitetun edunvalvojana tai yksityisvarojen hoitajana.**

13. ASIAKKAAN VALITUS- JA VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET

Jos asiakas on tyytymätön saamaansa palveluun tai kohteluun, hän voi pyytää sosiaaliasiamiestä toimimaan sovittelijana. Sosiaaliasiamies seuraa asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä.

14. ASIAKKAAN KUOLEMA PERHEHOITOKODISSA

Perhehoitaja soittaa 112:en ja ilmoittaa asiakkaan kuoleman epäilystä. Poliisityöpari tulee perhehoitajan kotiin, toteaa tapahtuneen, ja samalla pois suljetaan mahdollinen rikosepäily. Tämän jälkeen vainaja siirretään terveydenhuollon toimipisteeseen, missä lääkäri arvioi kuolinsyyn ja vahvistaa kuoleman.

Perhehoitajan tulee ilmoittaa asiasta omaisille ja perhehoidosta vastaavalle viranomaiselle. Tarvittaessa perhehoidosta vastaava viranomainen ottaa yhteyttä asiakkaan omaisiin ja keskustelee heidän kanssaan sekä järjestää perhehoitajalle tarvittavan tuen tai on itse perhehoitajan tukena asiakkaan poisnukkumisen johdosta.